

Wizerunek Polski w prasie ukraińskiej

Wyniki badań Instytutu Spraw Publicznych

Dr Joanna Fomina

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Rzeczypospolitej Polskiej
www.msz.gov.pl
Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Poland

Projekt jest finansowany przez
Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej
Polskiej w ramach cyklicznego programu Promocja wiedzy o Polsce

EUROPEAN
COMMISSION

Projekty ISP są przygotowywane przy wsparciu
Programu „Europa dla obywateli 2007-2013”

Gazety objęte badaniem:

Факты и комментарии (Fakty i Komentarz) - rosyjskojęzyczny dziennik (nakład: 761 219) (Wiktor Pinczuk)

Сегодня (Segodnia) - rosyjskojęzyczny dziennik (nakład: 130 000) (Rinat Achmetow)

Українська Правда (Ukraińska Prawda) – wydanie internetowe, dwie wersje językowe (167 377 odsłon dziennie)

Дзеркало тижня (Dzerkało Tyżnia) – dwie wersje językowe (nakład 57 000) tygodnik opiniotwórczy

Левый берег (Lewyj Bierieg) – wydanie internetowe, dwujęzyczna – w języku autora tygodnik opiniotwórczy

Badaniem objęto okres **maj-listopad 2010**.

Znaczenie orientacji geopolitycznej dla postrzegania Polski

Ukraińskie media mainstreamowe – w jakimś stopniu **pro-europejskie**
(Ukraina ma prawo do członkostwa w UE)

prozachodnie (kierunek na Polskę, Polska jako punkt odniesień) vs.
„wielowektorowe” (zez na Rosję)

Wielowektorowość – nie koniecznie logiczne przemyślane podejście, często bardzo sprzeczne, „za a nawet przeciw”

Wizerunek Polski:

Jednoznacznie **pozytywny** (media prozachodnie) vs. **niewyraźny, ambiwalentny** (media „wielowektorowe”)

Brak wyraźnie negatywnego wizerunku, wrogiego nastawienia

Cechy relacji prasowych dotyczących Polski:

- **Dominacja bieżących wydarzeń** (wybory, list Bildta-Sikorskiego, powódź, katastrofa Smoleńska)

- **Sensacyjność:** (tematyka: katastrofy transportowe, klęski żywiołowe, przestępczość; sposób relacjonowania: sensacyjne tytuły w połączeniu z stosunkowo neutralnymi tekstami)

- **Ukraino-centriczność/Orientacja do wewnątrz** (a co to znaczy dla Ukrainy?)

- **Powolywanie się na polskie media, polskich ekspertów oraz cytowanie polskich polityków**

Brak relacji własnych korespondentów zagranicznych: Poleganie na innych, w tym polskich mediach jako głównym źródle informacji - odtwarzanie artykułów z innych, w tym polskich mediów - w stylu „opowiedz swoimi słowami”

- **Fakty – nie komentarze**

Główne obszary tematyczne I:

Bezpośrednio dotyczące Polski:

Wybory prezydenckie w Polsce (i konsekwencje dla Ukrainy);

Katastrofa smoleńska (Kto ponosi winę? polsko-rosyjskie pojednanie);

Powódź (ofiary, pomoc UE oraz Ukrainy);

Prezydencja PL w UE

Sensacje/"ciekawostki" – zabójstwo w biurze PiS, ewakuacja turystów z Wieliczki, kastracja pedofili, zakaz dawania „klapsów” dzieciom, największa rzeźba Jezusa

Sport/Kultura – stosunkowo mało uwagi (Wajda, Jerzy Hoffman, Miłosz)

Główne obszary tematyczne II:

Relacje Polsko-Ukraińskie:

Gaz - bezpieczeństwo energetyczne (współpraca polsko-ukraińska-rosyjska, również wpływy polityczne, próby uniezależnienia się Polski pod względem energetycznym, szansa na niezależność – gaz ziemny?)

Euro2012 (współpraca polsko-ukraińska)

Migracje, w tym przestępczość transgraniczna

Wspólna historia – nie emocjonalnie, brak resentymentów, jako wspólnota doświadczeń (Cud na Wisłą – wojna polsko-bolszewicka, upamiętnienie radzieckich żołnierzy w Warszawie, Galicja, przesiedlenia ludności ukraińskiej na Ziemię Odzyskane)

POLSKA, czyli....

- **Lojalny przyjaciel (DT)**
- **Adwokat Ukrainy w UE (czy pozostanie?)**
- **Partner ekonomiczny (gaz)**
- **Partner EURO 2012**
- **Kraj sąsiedzki**
- **„Łagodny filtr Schengen” – okno na Europę**
- **Europa Wschodnia**
- **Europa Centralna**
- **Już nie wróg Rosji, ale jeszcze nie przyjaciel**
- **Przyjaciel USA**
- **Kraj post-socjalistyczny - wspólna pozycja wyjściowa**
- **Przykład udanej transformacji**
- **Członek UE - kraj integralnie europejski**

POLSKA: 4 ujęcia

- Przykład udanej transformacji
- Adwokat Ukrainy w UE
- Partner w EURO 2012
- „miękki filtr Schengen”

1. Polska jako przykład udanej transformacji (Dзерkało Tyżnia)

„tęsknota do normalności”

Polska **jako punkt odniesienia**, kraj w którym wszystko działa „normalnie”:

- państwo dba o obywateli
- stabilność ekonomiczna
- rozwinięte społeczeństwo obywatelskie
- różne sfery życia publicznego działają jak należy (system bankowy, ekologia, reforma administracji, system sądowy, prawo dot. swobody informacji, prawa do prywatności, więcej wydają na kinematografię, mniej biurokracji, większa wydajność pracy)

2. Adwokat Ukrainy w UE w świetle 3 wydarzeń

- Następstwa katastrofy smoleńskiej
- Wybory prezydenckie w Polsce
- Wspólny list ministrów spraw zagranicznych Polski i Szwecji do Wysokiej Przedstawiciel UE ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa Catherine Ashton i Komisarza UE ds. Rozszerzenia Stefana Fule

Katastrofa smoleńska

- Ukraina straciła prawdziwego obrońcę jej interesów w obliczu UE
- Kaczyński – konfrontacyjne stosunki z Rosją (sensacyjny ton relacji prasowych)
- Polska ociepla stosunki z Rosją
- Zmiany w relacjach polsko-ukraińskich????

W Polsce nie mają zamiaru zamieniać Ukrainę na Rosję. Zwycięzca wyborów prezydenckich w Polsce, Bronisław Komorowski jest „maksymalnie otwarty” na współpracę z Ukrainą (Segodnia)

Zaangażowanie Polski na rzecz integracji Ukrainy z UE:

Zmniejszenie zaangażowania na rzecz promowania europejskiego wyboru Ukrainy (źle)

Zbyt duże zaangażowanie Polski w wewnętrzne sprawy Ukrainy – przejaw kolonialnych dążeń Polski (również źle)

Wybory prezydenckie w Polsce

• Podkreślenie różnic pomiędzy kandydatami, ale brak jasnego rozumienia konsekwencji dla Ukrainy:

- Kaczyński jest mocno pro-ukraiński, pro-amerykański, ale podejrzliwy wobec Rosji oraz sceptyczny wobec UE – Emocje

- Komorowski jest znacznie bardziej pro-europejski, ale również bardziej otwarty na Rosję - Pragmatyzm

Ale co z tego wynika dla Ukrainy? Wybór Komorowskiego:

- Prawdopodobnie Polska będzie w mniejszym stopniu angażować się na rzecz członkostwa Ukrainy w UE (źle)

- Ale przynajmniej Polska nie będzie „wciągać” Ukrainy do NATO (dobrze)

Adwokat Ukrainy w UE: Wybory prezydenckie w Polsce

II

Pewne zmiany są nieuniknione:

Eksperci są przekonani, że wektor zewnętrznej polityki Warszawy zmieni się niezależnie od wyników wyborów, chociaż przy prezydencie Komorowskim zmiany te będą bardziej wyraźne. (Levyj Bereg)

Ale wiele zależy od działań Ukrainy:

Niezależnie od tego kto wygra wybory prezydenckie, osiągnięcie dialogu pełnego zaufania pomiędzy Polską a Ukrainą będzie utrudnione właśnie dlatego, że nowy Prezydent Polski będzie zmuszony do współpracy w Kijowie już nie z Juszczenką, a nawet nie z Kuczma, lecz z Wiktorem Janukowyczem (Dzierkało Tyżnia)

Adwokat Ukrainy w UE: list ministrów spraw zagranicznych

Autorzy wspólnego listu Radosław Sikorski, Karel Schwarzenberg oraz Karl Bilet – ministrowie spraw zagranicznych Polski, Czech oraz Szwecji, państw, które nie tylko sympatyzują z Ukrainą, ale, jeżeli chodzi o Polskę i Szwecję, od dawna walczą o prawo naszego kraju do europejskiej perspektywy. (Dziewięć Tyżdnia)

Koncepcja Bildta-Sikorskiego, która faktycznie zamyka przed krajami na wschód od obecnych granic UE perspektywę wejścia do UE. (Ukraińs'ka Prawda)

Obecny rząd polski stara się powstrzymać przed krokami w stosunku do swoich wschodnich sąsiadów, które mogłyby wywołać niezadowolenie w Kremlu. Jako dowód na to możemy przytoczyć dwa przykłady. Polsko-szwedzka inicjatywa „Partnerstwo wschodnie” nie wspomina o członkostwie krajów-adresatów w Unii Europejskiej... (Levyj Bierieg)

Adwokat Ukrainy w UE: prezydencja Polski w UE

Szansa dla Ukrainy, ale wszystko zależy od samej Ukrainy

Polska będzie „popychała” kwestię integracji UA z UE podczas swojej prezydencji: "просуватиме питання щодо інтеграції в ЄС пострадянських країн на кшталт України". Cytat z Euobserver, cytowany we wszystkich gazetach)

Okno na Europę

- Polska jest „miękkim filtrem Schengen”, oknem na Europę - wydaje 40% najwięcej wiz dla Ukraińców, Polska dla Ukrainy;
- Polska „wyrzuca” nielegalnych ukraińskich migrantów ze swojego terytorium, (choć zawinili polscy pracodawcy nie dopełniając wszystkich formalności)
- transgraniczna przestępczość – współpraca polskich i ukraińskich przestępców
- brak ruchu bezwizowego – działalność Polski na rzecz jego wprowadzenia

Partner w Euro2012

Szansa na dowartościowanie się?

Przyjechałem do Polski by zobaczyć jak sąsiedzi przygotowują się do Euro 2012, i byłem przekonany że u nich – wszystko dobrze. Okazało się, że jest „prawie dobrze” (Segodnia)

Wywiad z przewodniczącym komitetu Euro-2012: „W odróżnieniu od Ukrainy, u nas żaden stadion nie jest gotowy”. (Segodnia)

Wnioski:

- Polska nie jest mocno obecna w prasie UA
- Ukrainocentryczność – sprawy polskie są interesujące kiedy oznaczają coś dla Ukrainy
- inny wizerunek Polski w prasie prozachodniej, a inny – w „wielowektorowej”
- dla prasy prozachodniej Polska jako synonim sukcesu transformacji ustrojowej
- Brak zdecydowanie negatywnego wizerunku
- Dwuznaczność wobec roli Polski we wspieraniu integracji Ukrainy z Unią